Anul al 57-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 182 Vineri 5 Iulie 1940
12 Pagini

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
UNIV.-SPORT 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

UN MINUT DE RECULEGERE

Guvernul a ordonat ca ziua de eri să fie considerată zi de doliu național pentru pierderea Basarabiei și a Bucovinei și populația să păstreze un minut de reculegere.

Rezerva informațiunilor și a comentariilor impuse asupra evenimentelor, în legătură cu pierderea acestor două provincii dragi nouă tuturor, face pe adevărații români — pe aceia în sufletul cărora va sta ca o rană deschisă, dar într'o veșnică lumină, icoana patriei mutilate — să păstreze amărăciunea faptului împlinit nu un minut, nu o zi, ci tot timpul până ce adevărul și dreptatea vor triumfa.

Cei grupați în jurul acestei tribune, cari am făcut tot ce am putut pentru redeșteptarea conștiinței naționale în aceste provincii asupra cărora căzuse urgia asupritorilor de odinioară, nu putem uita nici dragostea cu care au fost primite străduințele noastre de frații de acolo, nici jertfele făcute pentru ei și care azi ne îndeamnă să ținem treaz conștiința națională asupra celor ce s'au petrecut.

Neamul românesc ori trăiește și se afirmă în toată plenitudinea darurilor cu care l-a înzestrat Dumnezeu, ca să fie și el un aport la civilizația de azi în mijlocul popoarelor unde trăiește, ori nu merită, nici respectul vecinilor, nici să trăiască.

Cu credința că ori care ar fi vitregia vremilor, darurile pe care Dumnezeu le-a sădit în mintea și în sufletele românilor vor triumfa, trimitem fraților îndurerați salutul nostru și nădejdea că suferința lor și străduințele noastre de a-i vedea din nou la sânul patriei mame nu vor fi zadarnice.

„UNIVERSUL"

GOLGOTA

Când sufletul ți-i zguduit de aprigă durere, lacrimile zugrumă calea cuvintelor.

Și totuși trebue să deschidem gura, pentru a ne ruga cel puțin: rugă desperată pentru îndreptarea destinului nostru.

Suntem în săptămâna patimilor poporului românesc, care, frânt de suferință, urcă cu ochii împăinjeniți spre Golgota unui destin, pe care nu-l merită.

Basarabia și Bucovina, părți integrante din Moldova lui Ștefan cel Mare și Sfânt, sunt ocupate de trupele sovietice.

Mii și mii de refugiați se revarsă din ambele provincii peste teritoriul liber al Românei. In ochii lor se oglindește încă grozava unor evacuări pripite și oboseala unui ideal, zugrumat temporar. Durerea lor e durerea întregei națiuni românești.

Și totuși... nădejdea nu ne părăsește. Și Christos a înviat după Golgota.

E cu neputință ca virtuțile ancestrale ale poporului românesc — popor de oșteni viteji prin tradiție — să nu dărâme această Golgotă a unui destin nemeritat.

Să ne pregătim pentru ceasul cel mare al Invierii la candela de veghe a credinței, cu care am triumfat peste veacuri.

D. MARMELIUC

INTR'O ZI DE DOLIU NAȚIONAL

Fără să ne fie dat să aflăm când și cum, loviți aspru doar de îndeplinirea faptului, Basarabia a încetat de a mai face parte din pământul României. Am aflat-o cu sufletul la gură, într'un ceas târziu, când totul dacă s'ar fi încercat era zadarnic spre a mai îndrepta ceva.

Generația tânără, pentru care România mare însemna România, cei cari și-au dat sângele pentru redobândirea pământului purtător de nume al întemeietorului principatului muntenesc român neînțelegători în fața opreliștei.

Zăcământ de civilizație, reprezentanți îndepărtați ai geniului roman, așadar, încâodată, în lunga și cumplita noastră istorie avem să ne hrănim din idealul măreț a ce ar fi România, când ar fi România, și să luptăm neîncetat pentru viața noastră și mai cu seamă a poporului nostru a cărui menire, ce trist dar și ce înălțător, a fost o veșnică înfruntare a morții și răutății pentru a putea fi, și a fi mare.

Nu vom plânge, fiindcă lacrimile nu sunt o virtute. In această zi de doliu, una aleasă la întâmplare din toate cele cari ne vor aminti în fiece clipă, de-acum înainte, destinul nostru, precum și în trecut ne-au însemnat scurgerea timpului Românei nici cu lacrimile pe mormântul trecutului ne vor îndruma drumul viitorului ci lupta aprigă pentru ca istoria să nu poată nici-o clipă desprinde din sensul întâmplărilor ce ne copleșesc, pierderea demnității strămoșilor noștri, cari au luptat și au murit spre a ne lăsa pământul ce stăpânim.

Suntem departe de vremea iluziilor. Să culegem de oriunde înfrângeri sau energii au reclădit puteri, pildele vii ale unității, ale muncii constructive, ale onoarei înviorate, ale vieții creatoare.

Ne-am obișnuit prea mult, într'o vreme, să considerăm întâlnirea cu viața, doar ca o luptă zadarnică sau ca o acceptare fatalistă. Trebue să ne obișnuim cu ideia că ea reprezintă ceva mai mult. Ea trebue învinsă cu orice preț ,trebue smulsă și dreptul la ea să-l obținem nu ca un dar al soartei, ci prin însăși atitudinea noastră.

Doliul nostru ne va reaminti poate aceste virtuți, pe care poporul nostru le-a avut din vechi timpuri, mulțumită cărora și-a purtat unitatea dealungul secolelor.

El a știut să apere pământul său, l-a pierdut când vitregia vremurilor l-au împiedecat să-l mai stăpânească, dar i-a rămas o calitate, pe care nimeni nu i-a putut-o smulge: demnitatea.

Dacă ne este scris, după scurtul răgaz de pace, să reîncepem spinosul drum al luptei, să ne supunem purtarea, de care nu depinde numai ce se va întâmpla imediat, ci dreptul vieții noastre, mai târziu, și odată cu el, al țării noastre, să corespundă timpurilor grave ce trăim.

Strămoșii noștri chiar înfrânți au dat un exemplu de înălțătoare demnitate pe care nimeni astăzi nu-l poate uita.

Din pilda lumilor cari au reclădit virtuțile, din trecut, pildă necontenit de strajă la lupta ce purtăm în viață, să ne reamintim, odată cu acest doliu național, că viața se cucerește și că în înfrângeri sau biruințe noi trebue să avem dreptul oricând de a striga: totul este pierdut, afară de onoare.

VICTOR POPESCU

IN PAG. 7:

DUREREA NEAMULUI IN FAȚA PARLAMENTULUI

Expunerea d-lui Const. Argetoianu. — Declarațiile d-lui prim-ministru Gh. Tătărescu

ZI DE DOLIU NAȚIONAL

In semn de doliu, Miercuri 3 Iulie a. c., la ora 13, toată populația țării a păstrat un minut de reculegere.

In acel timp, circulația a fost complet suspendată în întreaga țară.

SUS INIMILE!...

Nemărginita durere care sfâșie sufletele românești în ceasul acesta, să nu slăbească energia cu care se cere să luptăm pentru a redobândi ceea ce ni s'a răpit.

De sute de ani stăpânim pământul care ni se ia astăzi. Sute de ani, de va fi nevoe, vom lupta de acum înainte, ca să-l recâștigăm.

Din toată convingerea și fără a mă lăsa amăgit de vre-o iluzie trecătoare — prezic:

Pământul Moldovei, răsluit astăzi, va reintra în stăpânirea nației românești, chiar în cursul generației noastre.

Acesta să fie gândul stăpân pe cugetele noastre până la înfăptuirea lui definitivă.

Frați Români,

Trăiască România! Sus inimile!

Izbândă!

A. C. CUZA
Consilier Regal

UN POPOR PAȘNIC A FOST REDUS LA TĂCERE

Istoria cunoaște multe falsificări de adevăr, cunoaște și mai multe nedreptăți strigătoare la Cer. Dar, nicăeri, zeița Nemesis, nu este mai cruntă ca în Istorie.

Lumea civilizată va cunoaște adevărul asupra unui popor pașnic, care în miez de noapte a fost redus la tăcere.

Dreptatea imanentă a Istoriei își va spune cuvântul, iar Nemesis ne va răsbuna lacrimile și sângele nostru.

ȘTEFAN CIOBANU
Profesor universitar
Membru al Academiei Române

PENTRU FRAȚII BASARABENI ȘI BUCOVINENI IN REFUGIU

Subscripția ziarului „Universul"

Cunoaștem astăzi cu toții, toată tragedia fraților basarabeni și bucovineni zmulși pe negândite de vitregia soartei, dela căminurile lor.

Mii de familii pribegesc fără să aibă adăpostul, hrana, ori posibilitățile de muncă, asigurate.

Solidaritatea românească s'a manifestat și de data aceasta și multe suferinți au fost vremelnic alinate.

Sunt încă multe de făcut în acest domeniu! O operă de ajutorare demnă și grabnică trebue înfăptuită, și în acest scop facem apel la simțămintele cititorilor noștri, cari, suntem siguri că vor răspunde cu generozitatea pornită din suflet de român, de creștin și de frate!

„Universul" se înscrie cu suma de lei 100.000

D. Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul" 50.000

GRUPURI DE REFUGIAȚI

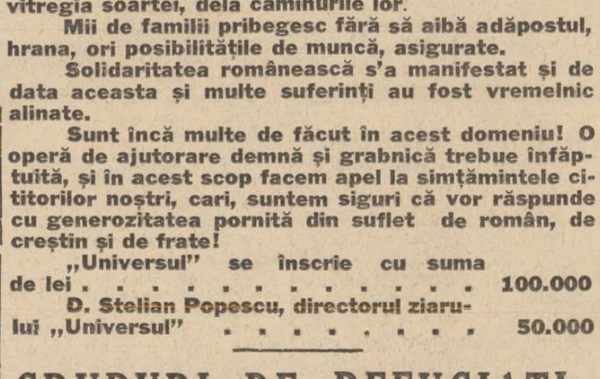

CREDINȚA INTR'O DREPTATE IMANENTĂ

Vijelia vremurilor trecute a îngrămădit asupra sufletelor noastre ale ardelenilor mult chin, multă durere, multă răbdare și multă nădejde. Poate că nimenea n'a simțit mai adânc lovitura destinului ce s'a abătut asupra pământului și a sângelui românesc din Basarabia și Bucovina decât noi. Călăreți apocaliptici calcă sub copitele lor toate principiile de drept și de morală. Ce s'a ales din dreptul popoarelor de a'și hotări singure soarta? Biciul pentru cei mici, abuzul pentru cei tari.

Nădejdea celor slabi rămâne însă credința într'o dreptate imanentă mai tare decât forța brută și mai scânteetoare decât ori ce explozibil.

Pentru vremurile de încercare sufletele noastre să le îmbrăcăm în răbdare și credință.

Credem că vor reveni, mai repede decât ne așteptăm, zilele de soare și glorie și pentru Basarabia și Bucovina. Fie ca doliul și lacrimile noastre de stăzi să rodească voința și energia pentru victoria de mâine.

MIHAI POPOVICI

In chestiunea teritoriilor naționale drepturile niciodată nu se prescriu; iar dreptatea unui Neam întotdeauna triumfă.

Istoria ne-o dovedește cu prisosință.

Deaceea avem inimile însângerate, dar nu deznădejduite.

ION INCULEȚ

OPERAȚIILE DE EVACUAREA BASARABIEI

Comunicatul zilei de 2 Iulie 1940 al Marelui Stat Major, Secția Operațiilor

Operațiunile de evacuarea Basarabiei au continuat în cursul zilei de 2 Iulie, trupele noastre găsindu-se pe linia: Mt. Lungu — Crasna Ilschi — Adâncata — Nord Sulița — Nord calea ferată Sulița — Lipcani — Corjești — Gordănești — Zaicani — Fălești — Cornești — Vărzărești — Lăpușna — Sărata Galbenă — Comrat — Bolgrad, fără incidente importante.

DUPĂ JERTFĂ

Zăbralnic de doliu s'a așternut peste întreaga simțire românească. Moldova de peste Prut este din nou smulsă dela pământul strămoșesc. Jumătatea de Apus a Moldovei de sus este la rându-i ruptă din trupul bătrânei moșii a lui Ștefan cel Mare. Nemiloasă ursită de pe urma căreia acest pământ sfânt, care a pătimit nesfârșit în scurgerea vremii, este supus astăzi celei mai grele dintre toate durerile ce i-au căzut cândva în sarcină.

Lespedea de mormânt dată la o parte acum aproape un sfert de veac, cade din nou cu sgomot care răsună jalnic până în adâncul inimii românești. Sub a ei greutate iarăși se îngroapă de vii toate năzuințele de veacuri — o clipă împlinite — ale unui popor vechiu pe aceste locuri de 2000 de ani. Acest popor n'a uitat niciodată nimic și a știut să fie răbdător; dacă în acest răstimp n'a pierit în pofida atâtor pofte nelegiuite și apăsări nedrepte, înseamnă că nimic nu-i poate sdrobi viața.

Inconjurat numai de popoare barbare, toate mai noui ca el, latinitatea care i-a fost altoită pe bătrânul copac dac, i-a slujit drept pavăză. Inlocuitoare a bazileilor bizantini și ocrotitoare a legii de Răsărit în numele lor, apărătoare a civilizației, România nepieritoare a știut să stăvilească neorânduelile primejdioase în acest unghet oropsit al Europei, fapt de care nu i s'a ținut seama. Când ai rădăcini adânc înfipte în glia strămoșească, așa cum le are România, deși lipsită de prieteni, nimic nu te poate desrădăcina. Vremelnic este gonită de aci sau de dincolo, datorit fie puterii brute, fie înțelegerilor politice cari nu vor să știe ce este drept și sfânt, dar ca rândunica, ea nu-și uită cuibul pe care și-l reface cu încăpățânare acolo unde el a fost stricat.

Tânguelile acum sunt de prisos. Viitorul trebue privit bărbătește. Greșelile săvârșite să fie uitate, dar să nu se mai repete. Dacă clipele de față cer o atât de dureroasă jertfă, să căutăm să nu pierdem nimic din vlaga pe care un popor conștient pe drepturile lui istorice, etnice și vitale, trebue să și-o păstreze pentru timpuri prielnice. Dreptatea, oricât de călcată în picioare, se ridică la vremea ei. Generația tânără, care n'a cunoscut vărsarea de sânge de pe urma căreia am adus din nou la sânul patriei mume tot pământul românesc, să nu desnădăjduiască. Ei îi este dat să păstreze vie flacăra sfântă a ceeace veacuri dearândul a fost visul strămunilor. I-am dat făclia nestinsă; din durere să nu-i cadă din mână. Dimpotrivă, să se încleșteze mai tare.

In sfintele noastre mănăstiri, adevărate podoabe de artă civilizată, sub lespezi de piatră adânc săpate, zac în somnul lor de veci voevozi apărători ai locurilor pierdute, cari și ei au cunoscut clipe grozave. Din mormântul acestora ne vine glasul de la care să luăm îmbărbătare. Se pare că se aude în văzduh clinchetul spadelor, sunetul prelung al buciumului, vâjâitul săgeților și urletul de iureș al plăeșilor și călăreților moldoveni. Ascultători ai acestui glas, să stăm neadormiți, de veghe, cu credința că așteptarea nu va fi zadarnică.

Să fim cu doliul în suflet, cu amintirea neștearsă și încredere în viitor. Orice s'ar întâmpla, sunt file cari nu pot fi rupte din istoria unui neam. Sufletul moldovenesc a dăinuit timp de peste un veac sub ocupație străină. Așa l-am găsit, rămas neatins, cutreerând întregul pământ moldovenesc, al cărui hotar este răbojit cu pietre cari se numesc Suceava, Hotin, Soroca, Tighina, Cetatea Albă, Chilia. Când ele au fost puse, mulți erau mărunți, alții nu se născuseră încă. Zimbrul lui Bogdan rămâne de strajă în stema României nepieritoare.

Vouă, morților pentru întregire, vă cerem iertare. Ne închinăm cu smerenie în fața oaselor voastre. Dormiți în pace, zorii zilei prevăzuți de Mateevici, se vor întoarce.

EMANUIL HAGI MOSCO
fost deputat de Lăpușna

PRUTUL (1)

Tăria nopții 'n fașe-i te cuprinde,
Infiorând adâncurile tale,
Tovarăș drag al zilelor senine,
Tu azi ne umpli inima de jale.

Căci azi e mută limba ta măiastră
Și valul tău nădejdea ne-o înfrânge,
Că 'n murmurul înstreinărei tale
Mărirea noastră 'ngenunchiată plânge.

A 'veacului nedreaptă cumpănire
O tăinuești tremurătoarei spume,
Căci ursitoare făr' de suflet ție
Ți-au dat menirea cea mai tristă 'n lume.

Și duhuri rele calea ți-o îndreaptă
Să scurmi în pieptul nostru-adâncă rană:
Te-au pus străjer al dorurilor noastre
Și-al gândurilor fără de prihană.

Durerea ta în inimi ne pătrunde
Cu focul ei ce nu are cuvinte,
Când vezi plângând pe cele două maluri
Și-auzi suspinul doinei noastre sfinte.

Și te cutremură 'nțelesul crâncen
Al visurilor stinse făr' de vreme,
Căci, Prutule, noi n'avem pentru tine
Decât amarul negrelor blesteme.

Purtând pe umeri albele cofițe,
Pe malul tău și astăzi vin fecioare,
Dar ochii lor pierdut-au bucuria
Și viersul lor e plâns de 'nmormântare.

Tu le asculți, și plânsul lor te doare,
Că 'n mintea ta răsare toată slava,
Cum peste unda roșie de sânge
Treceau în zbor voinicii din Suceava.

Cum se 'ntorceau biruitori din lupte
In pas semeț, în sunet de fanfare,
Povestea cea mai sfântă de pe lume
O știi, dar n'o poți spune, căci te doare.

Al nostru ești, așa legat de blestem,
Al visurilor noastre drag tovarăș,
Desleagă limba valurilor tale,
Comoara ta bogată dă-ne-o iarăș.

Și din adâncul negurilor nopții
Rechiamă al vieței dulce soare,
Să te cuprindem iar la pieptul nostru
Nebuni, în ceasul cel de sărbătoare!...

I. U. SORICU

1) Din volumul: *Ingerul a strigat...* (1939).
Editura „Universul"

DOCUMENTE ISTORICE

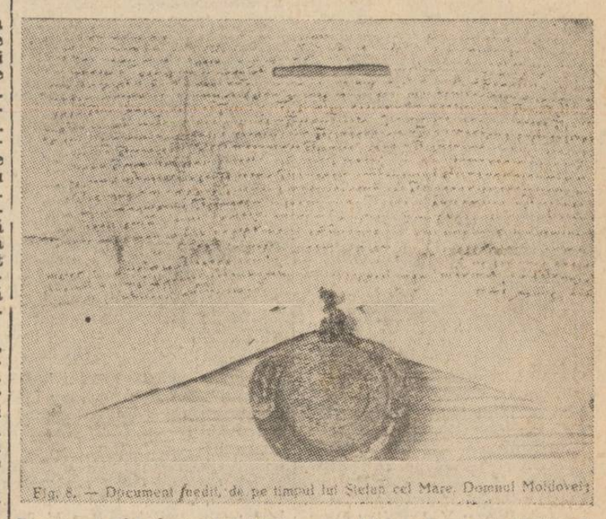

Fig. 8. — Document feudal, de pe timpul lui Ștefan cel Mare, Domnul Moldovei

Document din timpul lui Ștefan cel Mare, Domnul Moldovei din 11 August 1479. Prin acest document se întărește vânzarea făcută de două romînce, Anușca și Maria, ficele Marinei din satele Grozești și Mănești (Basarabia)

O hartă a Principatelor Române, Moldova și Valachia din 1810, tipărită la Nüremberg (Germania), după o mapă geografică din 1787, din care se vede că frontiera de est a Moldovei era Nistrul. In epoca aceea Bucovina era anexată la Austria